

OBSERVEREN VOOR ELKAAR

Tool voor CLIL-co-docenten in de praktijk

Door de sterke groei van tweetalig onderwijs (tto) in de afgelopen jaren wordt Content and Language Integrated Learning (CLIL) steeds vaker toegepast in lessen op het voortgezet onderwijs. Dit zorgt ervoor dat vakdocenten steeds meer genoodzaakt zijn om samen te werken met docenten Engels. Om de kwaliteit van deze lessen te waarborgen, dienen

docenten over bepaalde vaardigheden te beschikken. Om dit te faciliteren hebben wij een observatieformulier ontwikkeld.

CLIL is de methode die gebruikt wordt voor het integreren van taalelementen in vaklessen. Hiervoor is het nodig dat het taalelement wordt gebruikt ter ondersteuning van het vak – niet andersom. CLIL kan worden onderverdeeld in vier

categorieën, beter bekend als de ‘4Cs’: Culture, Content, Communication en Cognition (Coyle, 2005). Deze 4Cs zijn gebruikt als ruggengraat voor onze tool – een observatieformulier – en zorgen ervoor dat de kwaliteit van zowel de vakles als het geïntegreerde taalelement gewaarborgd wordt.

Het formulier is ontwikkeld voor een

CRITERIA	EXPLANATION	OBSERVED?	RATING 0-2	COMMENT
1. CO-TEACHING	Teachers complement each other	Yes/No		
	Teaching styles are aligned, with appropriate room for personal teaching styles	Yes/No		
	Teachers are both equally involved in teaching the lessons	Yes/No		
	In terms of preparation, both teachers contribute equally to the module on a whole (in terms of time/energy, as well as in terms of subject content)	Yes/No		
	Visible partnership between both teachers in terms of subject content	Yes/No		
	Both teachers show mastery of the topic and vernacular	Yes/No		
2. CONTENT	Learners are exposed to authentic materials in the target language	Yes/No		
	Materials are appropriate or adapted to learner level	Yes/No		
	Content and language are structured in a way to provide scaffolding for the learners	Yes/No		
	Learners are encouraged to acquire new vocabulary	Yes/No		
3. COGNITION	Learners are provided with multiple examples of relevant language forms	Yes/No		
	Teacher confirms learner understanding	Yes/No		
4. COMMUNICATION	Active use of body language and visual aids	Yes/No		
	Learners are encouraged to produce a wide spectrum of output (varied written materials and oral output, e.g., presentations and dialogues)	Yes/No		
	Teacher facilitates learners' use of compensation strategies	Yes/No		

CLIL Co-Teaching Observation Tool. Toe te kennen punten voor iedere indicator: 0 (niet waargenomen), 1 (waargenomen), 2 (in ruime mate waargenomen). De totaalscore wordt verkregen door het aantal punten op te tellen en te delen door drie (schaal van 0 tot 10)

Foto: Anda van Riet

middelbare school in Amsterdam waar co-docentschap veelvuldig wordt toegepast. Co-docentschap is de samenwerking van vakdocenten met elkaar en met taaldocenten. De opdrachtgevende school is een middelbare school in het centrum van Amsterdam die zich richt op tweetalig havo en vwo. De filosofie van de school is gebaseerd op twee centrale aspecten: co-docentschap en tto. Klassen op deze school zijn gemiddeld twee keer zo groot als normaal (maximaal 56 leerlingen per klas) en leerlingen worden onderwezen door twee docenten: een hoofd- en een bij-docent. Het co-docentschap faciliteert het curriculum van de school, dat bestaat uit vakoverstijgende modules.

In het tto gaat co-docentschap tussen taal- en vakdocenten een steeds grotere rol spelen. Daarom is het van belang dat er een objectieve manier is om elkaar van feedback te voorzien. Voor het behouden van een goede onderlinge relatie tussen de samenwerkende docenten, is het belangrijk dat het beoordelen van elkaar

deze samenwerking niet op een negatieve manier beïnvloedt.

Het formulier is gebaseerd op CLIL-theorieën, observaties op school en een ander observatieformulier (De Graaff, Koopman, Anikina & Westhoff, 2007), hetgeen de nauwkeurigheid en bruikbaarheid van onze tool verhoogt. Bovendien, het integreren van de 4Cs in het model zorgt ervoor dat alle beoordelingen daadwerkelijk plaatsvinden op basis van observaties. Observanten dienen namelijk aan te geven of iets al dan niet gesignaleerd is.

Gebruikshandleiding

Het formulier bestaat uit vier categorieën: Co-teaching, Cognition, Content en Communication, die uitgewerkt zijn in verschillende indicatoren. De categorie Co-teaching is toegevoegd aan de originele 4Cs, omdat samenwerking een belangrijk element is in tto en CLIL. De categorie Culture van de originele 4Cs is onderverdeeld in de vier overige categorieën.

Voor iedere indicator kan de observant aangeven of deze waargenomen is in de les (ja of nee), en in welke mate (op een schaal van 0 tot 2). Als een indicator niet wordt waargenomen is het cijfer een 0, wanneer deze wel wordt waargenomen is er een keuze uit 1 of 2 punten, afhankelijk van de mate waarin het waargenomen wordt. Tevens is er ruimte voor de observant om opmerkingen te plaatsen in de lege ruimte. Uiteindelijk ontvangt de geobserveerde docent een totaalscore, die gedeeld wordt door 3 om op de eindscore uit te komen.

Het formulier heeft als uiteindelijke doel zowel vak- als taaldocenten te helpen zich verder te ontwikkelen en het CLIL-onderwijs zo te optimaliseren. Door de verschillende categorieën en indicatoren, die alle apart worden gescoord, ontvangt de geobserveerde docent feedback die specifiek genoeg is om meteen mee aan de slag te gaan. Verbeterpunten kunnen direct worden geïntegreerd in de volgende CLIL-lessen en de observatietool kan structureel gebruikt worden om zo te kijken of dit daadwerkelijk leidt tot beter CLIL-onderwijs. Al met al is deze tool dus een handreiking voor het verbeteren van het onderwijs op de werkvloer op een uitvoerbare, praktische wijze. ■

Joris Dijk, Barbara Rutten & Sterre de Weerd

LITERATUUR

Coyle, D. (2005). CLIL: Planning tools for teachers. Nottingham: University of Nottingham.
Graaff, R. de, Koopman, G., Anikina, Y., & Westhoff, G. (2007). An observation tool for effective L2 pedagogy in Content and Language Integrated Learning (CLIL). *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 10(5), 603-624.